

Családi kertbérletek a székesfőváros földjein.

A terv szép, és a szándék jó, de...

A székesfőváros törvényhatósága az 1909. évben megállapított lakás- és telekügyi programban azt az utasítást adta a tanácsnak, hogy folytasson tanulmányokat a székesfőváros alkalmatlan telkein családi kertbérletek létesítése iránt. Ezeknek a családi kerteknek lényege tudvalevőleg az, hogy a bérlőcsaládok főlnött tagjai a bérelt területeken szabad óráikban veteményes kertészetet folytassanak, virágokat ültessenek és gyümölcsfákat neveljenek, míg a gyermekek és fiatalok a kertek közt lévő közös játszótéren játszanak és edzik magukat.

A szociálpolitikai és közművelődési ügyosztály nevében dr. Wildner Ödön tanácsos és dr. Ferenczi Imre szociálpolitikai szakelőadó most tesznek jelentést a huzamos időn át a külföldön és belföldön végzett tanulmányaikról és részletes előterjesztést tesznek a főváros földjein első kísérlet gyanánt létesítendő családi bérkerttelep tárgyában.

Az előterjesztés mindenekelőtt rámutat azokra a már tisztázott közegészségügyi, magángazdasági, közlekedési és kulturális hasznokra, amelyek az intézményből a kertbérlekre, a lakosság összességére és végül a községi háztartásra származhatnak. Majd ismerteti a közhasznú kertbérlet intézményének történetét és változatos szervezetét a különböző országokban, végül az első fővárosi bérkerttelep tervét fejti ki, kiterjeszkedve a Debrecenben és Nagybecskerekben szerzett hazai tapasztalatokra is.

Az ügyosztály a fővárosban első kísérletként létesítendő bérkerttelep céljaira a beépítési, közlekedési, talaj- és egyéb számbajövő viszonyok szempontjából a IX. ker., Gubacsi-dűlőben, a Körösi Csoma-utca mentén fekvő 65.000 négyszög méter terjedelmű fővárosi telket találta a legalkalmasabbnak. Az ügyosztály teljesen eléri a Németországban divatozó egyenes vonalú földosztásoktól és változatos, hajlott vonalú utakkal igyekezett a telepnek a szablonított eltérő, tetszetős külsőt adni. A tervbe vett 275 kert nagysága 100–200 négyszög méter között fog váltakozni, az egyes kertek pontos nagyságát azonban csak a kivités után állapítják meg.

A telep közepén terjedelmes játszótérek vannak külön fiúk és leányok számára. Ezeknek szomszédságában talált elhelyezést a főügyelői lak, amelyben a főügyelő lakásán kívül tágas étkezőhelyiség, alkoholmentes kávéház, fűdött étkezőhelyiségek lesznek. A fő-

iktatószám

Budapestre vonatkozó újságokból

Osztályozás

635

Szerző

Hely

Cím Családi kertbérletek a székesfőváros földjein

Idő

"1912"

Forrás: Népszava

Személy

Bp.

1912 X/10

Helvszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Oldalsz.

333.322.2 (1912)

ügyelői lak közelében lesz a napfürdésre szolgáló térség, külön a férfiak és a nők részére. A területek mellett vannak a zuhanykamarák és klozetek is. A telep létesítése beleszámítva a telepek körüli, valamint az utak mentén levő kerítést is, 80.000 koronába kerül. Azonban a belső elválasztó kerítést, valamint a lugast is a bérlő saját költségén rendelheti meg. Az egyöntetű, tetszetősebb és gazdaságosabb kivitel érdekében az ügyosztály ezekre a munkákra 30.000 korona külön fűdőt fűvelését ajánlja oly célból, hogy azokat a főváros hajthassa végre. Evégből az ügyosztály a lugásokra 195–900 koronába kerülő különböző típusú tervezetű, amelyekből a bérlő tetszése szerint válogathat. Minthogy ezek a felszerelési tárgyak husz évig kitarthatnak, a bérlő e költségek után a bérleti összegben kívül a fővárosnak évenként 8.3%-ot fizetne. De módjában van a bérlőnek ezen a maximális kedvezményen kívül a lugásokat akár egyszerre is megvásárolni. Az ügyosztály erősen állást foglalt a telepnek vízvezetékekkel való ellátása mellett, mivel annak virágzását csak így látja biztosítva.

A telep jövedelmezősége szigorúan az önfenntartás elvein nyugszik. Mint a bérlők által megtérítendő évi kiadás a hasznosítható területnek eddigi bérösszege, a befektetendő tőkének husz évre fűdőt törlesztése és kamata és végül az évi fűdőtartási összeg szerepel. Ezen az alapon számítva egy 100 négyszög méteres kert bérlőjének elkerülhetetlen évi kiadása csak a hasznobér (15.44 korona) és a vízdíj (12 korona), összesen 27 korona 44 fillér lesz. A legolcsóbb kerti lugas megrendelése esetére pedig a bérlőnek legfűdőbb husz éven keresztül 11.60 korona külön kiadása, összesen tehát 44.04 ko-

rona merül föl. Ezzel szemben a kertbérlelő a mai magas piaci árak mellett a legprimitívabb termeléssel is négyszög méterenként 40 fillért tud kertjéből kitermelni, ami 185 négyszög méter hasznosítható területnél 34 koronának felel meg. Kellő utbaigazítás és intenzív szakoktatás esetén azonban a kertesek finom főzelékfélék, földieper, rózsák stb. termelésével nemcsak saját konyhájuk szükségletét fűdözhetik, hanem még csinos mellékkeresetre is tehetnek szert.

Az ügyosztály úgy tervezi, hogy az első fővárosi bérkerttelepet már a jövő év április havában átadhatja rendeltetésének.

... Amint már a címben is megmondtuk, ez a terv tetszetős és a szándék, amelyből ered, bizonyára jó. Csakhogy a főváros belső területén lakó munkásság — amelynek pedig leginkább volna rá szüksége — alig veheti majd hasznát a bérkerteknek. Először, mert a férfi és a nő egyaránt súlyos munkában töltik hétköznapjaikat, a munkaidő hosszú és így nem mehetnek ki a határba, legfűdőbb csak vasárnap. Másodszor a főváros területén a közlekedés oly rémitő drága, hogy egy csikágói vagy ferencvárosi munkáscsalád nem járhat ki rendszeresen a gubacsi-dűlőbe, mert a ki- és beutazás egész kis vagyona kerül. Még kispolgári családok sem áldozhatnak annyit, amennyit a villamosbárók követelnek. Így hát legfűdőbb a bérkertek közelében lakó családok vehetik hasznát az újításnak, akik úgy is jobb levegőn élnek és akiknek a gyermekei különben is a mezőn szaladgálnak.

Ilyen körülmények között a fővárosi bérkerttelep alig lesz egyéb, mint egyike ama kis ópium-piruláknak, amelyekkel a kapitalistatársadalom néha-néha nyugtalanító lelkiismeretét csillapítgatni szokták.